

Wyrok z dnia 21 października 1999 r.

I PKN 308/99

Wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego przeznaczeniem (art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.) może być naruszeniem podstawowych obowiązków pracowniczych i stanowić uzasadnioną przyczynę rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 KP tylko wtedy, gdy pracownikowi można przypisać winę, co najmniej w postaci rażącego niedbalstwa.

Przewodniczący: SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Walerian Sanetra, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 października 1999 r. sprawy z powództwa Haliny W. przeciwko Spółdzielni Pracy Handlowo-Produkcyjnej „S.Ch.” w N.M.L. o uchylenie uchwały o wykluczeniu i przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 lutego 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 16 lutego 1999 r. [...] oddalił apelację Spółdzielni Pracy Handlowo-Produkcyjnej „S.Ch.” w N.M.L. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu z dnia 16 października 1998 r. [...], uchylającego uchwałę Rady Nadzorczej [...] z dnia 12 marca 1998 r. w przedmiocie wykluczenia Haliny W. ze Spółdzielni oraz przywracającego ją w tejże Spółdzielni do pracy na poprzednich warunkach.

Powódka była zatrudniona u strony pozwanej od 1973 r., od 1 lipca 1991 r. na stanowisku kierownika Domu Towarowego. Od 30 października 1997 r. chorowała

„na chorobę wrzodową żołądka, kręgosłup, wrzód dwunastnicy i depresję i złożyła 7 zaświadczeń o swojej niezdolności do pracy, na zaświadczeniach nie było zaznaczone czy pacjentka może chodzić, czy powinna leżeć”. Przeprowadzona w dniu 19 lutego 1998 r. kontrola sposobu wykorzystywania przez Halinę W. zwolnienia lekarskiego wykazała, że w dniach od 19 do 23 lutego 1998 r. przebywała z pielgrzymką na wycieczce we Włoszech. Pismem z dnia 3 marca 1998 r. Zarząd Spółdzielni zwrócił się do Rady Nadzorczej o wykluczenie powódki ze Spółdzielni z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, a to wykorzystywania zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem. W dniu 12 marca 1998 r. powódka została prawidłowo powiadomiona o posiedzeniu Rady Nadzorczej. Pozytywną opinię w kwestii wykluczenia ze Spółdzielni wyraził związek zawodowy. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o wykluczeniu Haliny W. na podstawie art. 193 § 1 Prawa spółdzielczego oraz § 33 pkt 1 statutu pozwanej Spółdzielni.

Sąd Apelacyjny, odmiennie niż Sąd pierwszej instancji przyjął, że powódka udając się na wycieczkę zagraniczną w okresie zwolnienia lekarskiego naruszyła podstawowe obowiązki pracownicze. Czyn ten, stanowiący „nadużycie korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego”, wobec zmiany treści art. 52 § 1 pkt 1 KP, de lege lata nie jest jednak normatywnie kwalifikowany jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, będzie zatem uzasadniony jedynie wówczas, gdy pracownikowi można postawić obok zarzutu naganności zachowania w płaszczyźnie przedmiotowej (bezprawności) także zarzut wadliwości podmiotowej (winy) i to w odpowiednio wysokim stopniu natężenia – „ciężkiej” winy rozumianej jako wina umyślna lub rażące niedbalstwo. Halinie W. nie można przypisać winy w postaci co najmniej rażącego niedbalstwa. Zasięgnęła bowiem opinii lekarza i uzyskała jego zgodę na wyjazd. Pomimo zatem błędnego uzasadnienia wyrok zaskarżony apelacją odpowiada prawu.

Pozwana Spółdzielnia zaskarżyła ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego, a to: art. 193 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego oraz § 43 pkt 12 regulaminu pracy „przez przyjęcie, iż powódce nie można przypisać winy jako pracownikowi pozwanej, że powódka nie dopuściła się rażącego niedbalstwa udając się na wycieczkę zagraniczną w trakcie trwania zwolnienia lekarskiego, nadużywając i naruszając przepis art. 18 ustawy z 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 140 z późn. zm.)”, wniosła o zmianę zaskarżonego wyro-

ku i oddalenie powództwa lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej pełnomocniczka strony pozwanej podjęła polemikę z oceną dowodów dokonaną przez Sąd, przedstawiając własne stanowisko w tej materii. „Zdaniem pozwanej już sam fakt udania się na wycieczkę w czasie trwania zwolnienia lekarskiego i nie powiadomienie o tym pozwanej, dyskwalifikuje powódkę jako pracownika i to pracownika na stanowisku kierowniczym (...). Dwudziestopięcioletni staż pracy powódki, wysoki stopień świadomości w żaden sposób nie pozwala na zakwalifikowanie jej postępcu jako lekomyślności lub też zwykłego niedbalstwa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Strona skarżąca nie wskazała jako podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania. W tym stanie rzeczy ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku należy uważać za niewadliwe. Jest nimi związany także Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu kasacji.

Zgodnie z art. 193 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.), wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić z przyczyn uzasadniających według przepisów prawa pracy rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika. Jako podstawę wykluczenia powódki ze Spółdzielni strona pozwana wskazała art. 52 § 1 pkt 1 KP. Według tego przepisu rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia uzasadnia ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.

Sąd ustalił, że powódka wykorzystując zwolnienie lekarskie niezgodnie z jego celem naruszyła wprawdzie podstawowe obowiązki pracownicze, ale stopień jej winy nie usprawiedliwia kwalifikacji tego naruszenia jako „ciężkiego”. W kontekście tego ustalenia, niezakwestionowanego skutecznie przez stronę skarżącą wobec braku podstawy procesowej skargi kasacyjnej, zarzut naruszenia art. 193 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego nie jest usprawiedliwiony. W istocie, zmiana art. 52 § 1 pkt 1 KP wprowadzonej ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.), polegającej na skreśleniu przykładowo wyliczonych przypadków ciężkich naruszeń podstawowych obowiązków pracowniczych, należy przypisać takie znaczenie, iż w każdej konkretnej sprawie konieczne jest badanie zarówno aspektu przedmiotowego jak i podmiotowego zawi-

nienia uchybienia obowiązkom pracowniczym. W zmienionym stanie prawnym, na co trafnie zwrócił uwagę Sąd drugiej instancji, stwierdzenie naruszenia art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r., a nawet wyciągnięcie względem pracownika wynikających z tego przepisu konsekwencji w zakresie świadczeń z ubezpieczenia społecznego, samo przez się nie stanowi o ciężkim naruszeniu obowiązku wykorzystywania zwolnienia lekarskiego zgodnie z jego celem.

Przepisy wiążą z naruszeniem obowiązków pracowniczych rozmaite skutki prawne, także w sferze stosunku pracy, różnicując je nie tylko według rodzaju obowiązku (podstawowy – jakikolwiek), któremu pracownik uchybił, ale niekiedy również wedle stopnia zawinienia (umyślność – nieumyślność). Tak dzieje się np. w zakresie odpowiedzialności materialnej (art. art. 114, 118 i 122 KP) i tak jest w odniesieniu do przyczyn rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia. Skoro bowiem wśród przyczyn uzasadniających rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika tylko w odniesieniu do naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych wymaga się „winy ciężkiej”, to nie można temu sformułowaniu odmawiać szczególnego znaczenia prawnego.

Powyższej oceny nie zmienia fakt, że w § 43 pkt 2 regulaminu pracy obowiązującego u strony pozwanej „nadużycie w zakresie korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego” zostało zakwalifikowane jako „szczególnie rażące naruszenie ustalonego porządku i dyscypliny pracy”. Postanowienia regulaminu pracy nie mogą być mniej korzystne dla pracowników od przepisów Kodeksu pracy (art. 9 § 2 KP). Proponowane przez skarżącą rozumienie § 43 pkt 12, inne niż art. 52 § 1 pkt 1 KP, prowadziłoby do rozszerzenia dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia o wszystkie przypadki bezprawnych zachowań pracownika polegających na naruszeniu podstawowych obowiązków pracowniczych, w oderwaniu od stopnia ich zawinienia.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====